

Remiss handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11)

Er beteckning: S2022/01621

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Örebro län tillstyrker i stort utredningen och understryker särskilt följande: En nationellt samordnad tolkservice ökar förutsättningarna att uppnå det nationella funktionshinderpolitiska målet, verka för jämlikhet och delaktighet i samhället för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet. Individens behov bör vara utgångspunkt för inriktning om universell utformning i alla lägen och prioritering ska ske på objektiva grunder, inte på grund av ekonomiska skäl. Ytterligare vill Länsstyrelsen betona att samtliga aktörer beaktar de särskilda behov som finns hos flickor och pojkar, kvinnor och män.

Synpunkter

6.1 Mål för en långsiktig utveckling av tolktjänsten

Länsstyrelsen tillstyrker att tolktjänst utförs och utvecklas mer i samverkan, dels mellan regioner, dels mellan regioner och andra aktörer, för att uppnå en mer effektiv och ändamålsenlig tolktjänst. I samverkan kan tolktjänsten bli ett verktyg för att i enlighet med det nationella funktionshinderpolitiska målet, verka för jämlikhet och delaktighet i samhället för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet.

6.2.1 Språkliga och medborgerliga rättigheter och rätten till delaktighet

Tolktjänst är en förutsättning för att döva, hörselskadade och personer med dövblindhet ska kunna vara demokratiskt delaktiga och åtnjuta sina medborgerliga fri- och rättigheter. Länsstyrelsen instämmer i utredningens diskussion om tolktjänst ur ett rättighetsperspektiv.

6.2.2 Det nationella målet för funktionshinderpolitiken

Länsstyrelsen understryker vikten av ökad kunskap för att identifiera hinder för personer med funktionsnedsättning, det är en förutsättning för att möjliggöra alla människors rätt, att på jämlika villkor ta del av hela samhällets utbud. Länsstyrelsen understryker ytterligare vikten av att

individens behov bör vara utgångspunkt för inriktning om universell utformning i alla lägen.

6.3.1 Ett samlat eller delat huvudmannaskap

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att roller och ansvar blir tydligare. Detta ger regionen ett tydligare mandat att vid tolkbrist prioritera insats till den tolkanvändare som har störst behov. Länsstyrelsen understryker vikten av att prioritering ska ske på objektiva grunder, inte på grund av ekonomiska skäl.

7.4.1 Delaktighet vid utformning och genomförande av tolktjänst

Länsstyrelsen tillstyrker att regionen samråder med den enskilde när det gäller utformning och genomförande av vardagstolkning.

Länsstyrelsen understryker vikten av att fortsatt utveckling av tolktjänst sker i nära dialog med tolkanvändare och organisationer som företräder tolkanvändare.

8.2 En ny insats om bidrag till tolk för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att roller och ansvar förtydligas gällande tolktjänst. Regionernas mandat blir tydligare och Arbetsförmedlingen får ansvar för att hantera arbetslivstolkning, där en förändring av finansiering för arbetsgivaren kan öka möjlighet till arbete för personer med funktionsnedsättning.

10.4 Förutsättningar för fördjupad samverkan mellan regioner och distanstolkning

Länsstyrelsen ser positivt på utveckling av digitala lösningar. I nära dialog med tolkanvändare om utvecklandet av digitala lösningar kan tillgång till tolk bli mer jämlik över landet. Kartläggning av förutsättningar för digitala lösningar är nödvändig för att minska digitalt utanförskap, så att digitala lösningar kan fungera för alla.

Distanstolkning kan erbjudas till alla, dock inte ersätta fysisk tolkning på grund av ekonomiska skäl. I vissa särskilda fall, där känsliga uppgifter hanteras, det kan exempelvis gälla vålds- eller kulturella situationer, är fysisk tolkning alltid att föredra, då bestämmelser om sekretess vid tolkning saknas.

12.3 En plan för kontinuerlig och systematisk fortbildning av tolkar

Nuvarande förutsättningar och förslag kring tolkutbildning beskrivs väl i utredningen. Länsstyrelsen understryker behovet av ett långsiktigt perspektiv gällande utveckling av tolkutbildning, då utbildningen idag är relativt lång, fyra år och begränsad till tre utbildningsplatser i landet. I dagsläget är det i övervägande del kvinnor som utbildar sig till tolk. En jämnare fördelning av kvinnor och män, med olika kulturell bakgrund,

som utbildare sig till tolk är eftersträvansvärt. Bemötandet av tolkanvändande kvinnor, män, barn och unga- användare med olika kulturell bakgrund, behöver analyseras och hanteras, för att uppnå mer jämlikhet och delaktighet i samhället.

14.2 En nationell funktion för samordning av tolktjänst ska inrättas

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor. Samordning saknas idag och är nödvändig för rätten till likvärdig tolktjänst oberoende av var tolkanvändare bor.

14.3 Huvudmannaskap för nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor

Länsstyrelsen ser ett värde i att uppföljning och utvärdering genomförs av en fristående aktör. Som oberoende aktör kan eventuella brister i systemet identifieras och därmed kan tolktjänst verka för ökad likvärdighet i hela landet.

15.4.3 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Länsstyrelsen vill särskilt betona vikten av att samtliga aktörer beaktar de särskilda behov som finns hos flickor och pojkar, kvinnor och män. Arbetsförmedlingen bör särskilt beakta den redan nu kända faktorn gällande insatser med omotiverade skillnader för kvinnor och män.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Larsson med handläggare Mari Grönlund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Anna Olofsson, avdelningschef Stina Sjölin, t.f. enhetschef Madelene Larsson medverkat.